

นาหาลาาระ.....น้ำรู้

วิกฤตน้ำ กับทางออกเกษตรไทย ในทุก ๆ ปีของประเทศไทยนั้น ชาวนามักจะประสบกับภาวะแล้งที่มากขึ้น ฝนทิ้งช่วง แมลงและโรคระบาดที่รุนแรงขึ้น จากความพยายามตลอดหลายสิบปีที่จะเพิ่มผลผลิตให้ได้มากที่สุด การพัฒนาเน้นการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การพัฒนาพันธุ์ที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูงที่สุด หรือพันธุ์ที่สามารถปลูกได้หลายครั้งต่อปี ถ้าย้อนถามว่าประสิทธิภาพของการทำการเกษตรต่อความมั่นคงของอาชีพมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้นไหม คงตอบได้ว่าไม่ และแน่นอนเกษตรกรรชาวนาทุกคนเผชิญกับความเสียหายที่เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว กับความพยายามที่จะเพิ่มผลผลิต สาเหตุสำคัญของปัญหา คือ เรื่องน้ำ

ความสามารถในการบริหารจัดการน้ำ จะเป็นเรื่องใหม่ในทศวรรษนี้ซึ่งเป็นการท้าทายต่อการอยู่รอดของเกษตรกรไทยทุกคน เนื่องจากประชากรที่เพิ่มขึ้น ทรัพยากรน้ำที่จำกัดในประเทศ ทำให้การแย่งชิงน้ำจึงเกิดขึ้น โดยเฉพาะข้าวเป็นพืชที่ใช้น้ำในปลูกมากถึง 2,000 ลูกบาศก์เมตรต่อ 1 ไร่ ซึ่งน้ำปริมาณเกือบ 50% นี้สูญเสียไปในการทำนาแบบดั้งเดิม คือการปล่อยให้น้ำท่วมหรือวิธีผ่านน้ำตามร่องน้ำ ดังนั้นการพัฒนาการเกษตรในอนาคตอันใกล้ เป็นความท้าทายที่ว่า ทำอย่างไรน้ำทุก ๆ ลิตรจึงจะถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการผลิตทางการเกษตร

ประเทศไทยมีส่วนแบ่งของพื้นที่เกษตรชลประทานต่อพื้นที่เกษตรทั้งหมดที่ 25% โดยส่วนมากจะอยู่บริเวณภาคกลาง โดยระบบชลประทานส่วนมากเป็นชลประทานขนาดใหญ่ซึ่งสร้างมากเพื่อรองรับระบบการเกษตรเชิงเดี่ยว ดังนั้นมีเกษตรกรชาวนาอีกจำนวนมาก ที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบชลประทานได้ ความยากจนและความหิวโหยจึงผูกผันอยู่กับเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศโดยเฉพาะใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาเทคโนโลยีชลประทานหลายขนาด รวมถึงที่ออกแบบเฉพาะสำหรับที่ดินแปลงเล็ก ๆ และเกษตรกรที่ยากจนที่สุดสามารถซื้อหาได้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่องค์กรภาครัฐต้องจัดหาให้ความรู้และนำเทคโนโลยีที่ เหมาะสมเข้าสู่ชุมชน

เกษตรทฤษฎีใหม่จะเหมาะสมกับพื้นที่แห้งแล้งที่มีน้ำใต้ดิน ซึ่งพื้นที่ 30% ให้ขุดสระเพื่อกักน้ำให้พอใช้ตลอดทั้งปีทั้งเลี้ยงปลาเพื่อบริโภคและจำหน่าย พื้นที่อีก 30% ให้ทำนา และอีก 30% ให้ปลูกพืชไร่ ผักผลไม้และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งการทำเกษตรแบบผสมผสานนี้จะรักษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่เอง รักษาคุณภาพของน้ำที่หมุนเวียนในระบบนิเวศน์

อีกตัวอย่างเช่นระบบชลประทานน้ำหยดเป็นหนึ่งในทางเลือกที่น่าสนใจซึ่งเป็นมาตรการการเพิ่มผลผลิตขั้นเยี่ยม นอกจากจะประหยัดน้ำ ชลประทานน้ำหยดยังช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของผลผลิตอันเป็นผลมาจากการรักษาความชื้นที่เหมาะสมให้กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ต้นพืช โดยใช้ระบบเครือข่ายของท่อพลาสติกเจาะรู ติดตั้งอยู่บนดินหรือใต้ดิน ระบบน้ำหยดให้น้ำโดยตรงไปถึงรากต้นไม้ ต่างจากระบบน้ำขังไว้ในไร่นาซึ่งน้ำจะระเหยมากกว่าจะเป็นประโยชน์ต่อพืช โดยผสมผสานกับวิธีการรักษาความชื้นบนผิวดิน ชลประทานน้ำหยดสามารถให้ประสิทธิผลในการใช้น้ำได้ถึง 95%

การติดตั้งระบบชลประทานย่อมส่วนต้องขึ้นอยู่กับสถานะพื้นที่ และเทคโนโลยีหลายอย่างก็ต่อเติมมาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นนั้นๆ ตลอดจนเทคนิคที่จะกักเก็บน้ำฝนและน้ำหลาก วิธีการต่างๆ ที่ จะเก็บความชื้นไว้ในดิน ภาครัฐต้องให้ความช่วยเหลือ กำหนดชุดของกฎกติกาและในการแบ่งสรรน้ำทั้งน้ำใต้ดินและน้ำในเขตชลประทาน สร้างแรงบันดาลใจเพื่อนำผู้เกี่ยวข้องมาร่วมมือกันในการออกแบบระบบบริหารจัดการน้ำ ทั้งเกษตรกร ชลประทานอำเภอ องค์กรผู้ใช้น้ำต่างๆ ระดับจังหวัด ผู้แทนระดับกระทรวง ราชการและองค์กรช่วยเหลือด้านทุน องค์กรพัฒนาชนบท บริษัทต่างๆ วิศวกร นักการเมือง และประชาชนผู้เสียภาษี

จัดทำโดย : ทีมงานประชาสัมพันธ์เกษตรอำเภอเมืองยโสธร

สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองยโสธร ถ.อรุณประเสริฐ ต.หนองคู อ.เมืองยโสธร จ.ยโสธร

ติดต่อ โทรศัพท์ 0-4577-3124

E-MAIL : MUEANGYASO@DOAE.GO.TH ติดต่อผู้ดูแลระบบ 0-4577-3124